

NEFSİN ARZULARI*

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâhi ve berekâtühû!..

Aziz ve sevgili izleyiciler ve dinleyiciler!

Allah'ın selâmı, rahmeti, bereketi üzerinize olsun... Peygamber SAS Efendimiz'in hadis-i şeriflerinden bir demet okuyup izah edeceğim.

a.Hevâ-yı Nefis Putu

Okuyacağım ilk hadis-i şerifi, Ebû Ümâme el-Bâhilî Hazretleri'nden Ebû Nuaym el-İsfahânî ve Taberânî rivayet eylemiş. Peygamber SAS Efendimiz bu hadis-i şeriflerinde buyuruyorlar ki:¹

مَا تَحْتَ ظِلِّ السَّمَاءِ مِنْ إِلَهٍ يُعْبَدُ مِنْ دُونِ اللَّهِ
أَعْظَمَ عِنْدَ اللَّهِ مِنْ هَوَى مُتَّبِعٍ
(طب. حل. عن أبي أمامة)

RE. 373/11 (*Mâ tahte zılli's-semâi min ilâhin yu'bedü min dûni'llâh, a'zame inda'llâhi min heven mütteba'.*) *Sadaka rasûlü'llâh, fî mâ kâl, ev kemâ kâl.*

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

¹ Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VIII, s.103, no:7502; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l- Evliyâ*, c.VI, s.118; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.II, s.301; Deylemî, *Müsnedü'l- Firdevs*, c.IV, s.106, no:6335; Ebû Ümâme RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.547, no:7833; *Mecmaü'z-Zevâid*, c.I, s.447, no:895; *Câmiü'l-Ehâdîs*, ç.XVIII, s.484.

Bu hadis-i şerif, hevâ-yı nefis, nefsin isteklerine uymak konusunda. Buyuruyor ki Peygamber SAS Efendimiz:

(*Mâ tahte zılli's-semâi*) “Semânın gölgesi altında yoktur; (*min ilâhin yu'bedü min dûni'llâh*) insanların Allah'tan gayri yanlışı olarak, günah olarak, şirk olarak taptıkları bâtil mâbudlar, ilâhlar içinde, (*a'zame inda'llâhi min heven müttebain*) Allah indinde, kendisine tâbî olunan hevâdan daha büyük bir bâtil put, ilâh yoktur.”

Kelimelerin tercümesiyle anlamı bu... Daha iyi anlaşılсын diye ben biraz açıklayayım: Dünyada demiyor Peygamber SAS, semânın gölgesi altında diyor. Yâni, “Semânın gölgelediği, semânın kapladığı, insanların yaşadığı şu mekânda, insanların taptıkları bâtil mâbudların içinde, Allah indinde, kendisine tâbî olunan hevâ-yı nefisten daha büyük bir put yoktur. Günahı ondan daha büyük olanı yoktur.” buyuruyor Peygamber SAS Efendimiz.

Hevâ kelimesi Arapça'da, iki gözlü *he*, *vav* ve *ye* ile yazılır. Ama *vav*'ın üzerinde bir çekme işareti vardır, *hevâ* diye okunur. *Elif-i maksûre* diyoruz buna... Bir da *hava* dediğimiz, teneffüs ettiğimiz, soluduğumuz hava var. Onun yazılışı Arapça'da başkadır. O iki gözlü *he* ile, *vav*'dan sonra *elif* ve *hemze* ile yazılıyor. Bu hevâ, öteki hava; ikisi farklı...

Hevâ-yı nefis; nefsin istekleri, arzusu, uçup gittiği, peşine takılıp gittiği şey demek. *Hevâ-yehvî*; aslında Arapça'da böyle bir boşluğa

doğru uçup gitmek mânâsına gelen bir fiil. Allahu a'lem, insanın arzuları da böyle gönül boşluğunda, bir şeyin aşğılara, derin yerlere uçtuğu gibi uçuşup durduğu için, oradan alınmış olabilir.

Kur'an-ı Kerim'de de:

وَالنَّجْمِ إِذَا هَوَىٰ
(النجم: ١)

(*Ve'n-necmi izâ hevâ*) “Yıldıza and olsun ki, kaydığı zaman, düştüğü zaman, kayıp gittiği zaman...” (Necm, 53/1) diye, orada da *hevâ* fiil olarak geçiyor.

Burada tabii, *hevâ*-yı nefis olarak isim bu. Nefis kelimesi kullanılmıyor ama, (*heven müttebain*) deniliyor; yâni “Peşine takınılıp, sürüklenilip gidilen nefsânî arzular” demek. Bu nefsânî arzular bir put gibidir, bir tanrı, bâtil ilâh gibidir. İnsanlar yeryüzünde maalesef, peygamberler gelmesine rağmen, ilk insan Hazret-i Adem Atamız'ın peygamber olmasına rağmen, ondan sonra da hiç bir belde, hiç bir şehirde kullar peygambersiz bırakılmadığı halde, kendilerine peygamber gönderildiği halde, insanlar maalesef çok eski zamanlardan beri çeşitli putlara tapınmışlar.

“—Gàlibâ şu tanrı?.. Gàlibâ bu tanrı?..” diyerek çeşitli putlara insanoğlu maalesef tapınmış durmuş.

Yanlış; çünkü taptıkları şeyler boş, bâtil, asılsız, esassız şeyler... Tapmamaları lâzım aslında, ama tapmışlar.

Tarih boyunca heykellerini görüyoruz, dinler tarihi kitaplarından okuyoruz. Meselâ, Sümerlilerin tanrıları... Hem de bir tane değil, çeşit çeşit tanrılar düşünmüşler; güneş tanrısı, ay tanrısı, bereket tanrısı, ana tanrıça... Tanrıların en büyüğü, küçüğü... Aşk tanrısı, şarap tanrısı... vs. Saçma sapan, komik, acı, trajik, üzülecek, ağlanacak cinsten şeyler.

Çünkü insanları, yeri, göğü yaratan; rızıklarını veren, besleyen, büyüten, nimetleri de halk edip insanlara ulaştıran Allah-u Teâlâ Hazretleri... Fakat, insanlar Allah'ı bırakıp, Allah'tan gayri kendi elleriyle yaptıkları asılsız, boş, bâtil varlıklara tapınmışlar, tanrı demişler... Dağlara tapmışlar, yıldızlara tapmışlar. Tabii bunların hepsi bâtil, asılsız, boş, aslı astarı, temeli olmayan düşünceler, bâtil tanrılar...

Güneşe tapan bir insan, niye güneşe tapıyor?.. Güneş biraz parlak gibi görünüyor dünyadan ama, gökyüzünde güneşten kat kat daha büyük, kat kat daha ışıklı, başka güneş gibi varlıkların olduğunu bilim tarihinden, gökbiliminden biliyoruz. Çok iyi bir şekilde biliyoruz. Nice yıldızlar var ki, bizim güneşimizden kat kat büyük, güneş onların yanında zerre gibi kalacak kadar büyük varlıklar var... Onların uzaktan hangisinin büyük olduğunu anlayamadıklarından, güneşi büyük gördüklerinden güneşe tapmışlar. Kimileri aya tapmış.

Şimdi tabii, bu tapılan bâtil şeyleri sıralayacak olursak: Hayvanlar, taşlar, dağlar, birtakım insanlar... Eskiden yaşamış atalarından, kendi zihinlerinde iz bırakmış olan büyük sandıkları kimseler... Derken gökteki yıldızlar, ay, güneş... vs. Tamam, insanlar bunlara tapıyor maalesef.

İşte Hindistan'da bilmem ne kadar din varmış. *Amerika'daki Dinler* diye bir kitap vardı benim kütüphanemde, fakültede iken.

Bizim rahmetli, Dinler Tarihi hocası arkadaşımız odama geldiği zaman, kitabı görünce gözleri fal taşı gibi açıldı:

“—Aman hocam, bu çok kıymetli bir kitap, ben alabilir miyim, istifade edebilir miyim?” filân dedi; hiç unutmuyorum.

Amerika'da da bir sürü inançlar var. Orada da dikkatimi çekmişti; biz bu Amerikalılara, Avrupalılara bilimsel davranıyor filân sanıp da saygı gösteriyoruz, hüsn-ü zan gösteriyoruz. Fakat, Amerika'daki bir sürü dinlerden bahsetmiş; olduk olmadık, bâtil mezheplerden, tarikatlardan, hristiyanlığın kollarından, dallarından bahsetmiş; ama İslâm'la ilgili hiç bir atıf, hiç bir bilgi, hiç bir söz yok... Yâni hiç olmazsa;

“—İslâm bunların yanında bir kitaba sığmayacak muazzam bir din olduğundan, ayrı bir ciltte inceleyeceğiz.” filân dese, neyse de... Veya birkaç sayfada onu da özetlese:

“—Müslümanların da inancı budur. Yeri göğü yaratan Allah’a ibadet ederler. Böyle putlara, ağaçlara, taşlara, aya, güneşe, yer gök varlıklarına, yaratıklarına tapmazlar.” dese...

Onu dememiş, sakınmış, çekinmiş, korkmuş, gizlemiş, saklamış... neyse. Yapılıyor bunlar.

Demek ki, Amerika’da yaşayan insanların bir sürü ayrı ayrı inançları var. Hindistan’da yaşayan insanların inançları var. Dünyanın muhtelif yerlerinde inançlar var. Eskimoların arasında beyaz ayı kutsal, Hintlilerin yanında öküz kutsal... vs.

Bunların çoğunu omuz silkiyoruz, ayıplıyoruz, garipsiyoruz, “Olmaz böyle şey!” diyoruz. Ama bir de bunların yanında, insanların tapındığı başka şeyler de var... İnsanlar emrini tutuyor, el pençe divân duruyor. Karşısında bir sözünü iki etmiyor, tapınıyor. Neye tapınıyor?.. Nefsine tapınıyor. Kendisinin nefesine tapınıyor!..

“—Nasıl tapınıyor? Yâni ne demek istiyorsunuz?” dersiniz; nefsi neyi isterse yapıyor. “Şunu yap!” diyor, yapıyor. “Şunu yapma!” diyor, iyi bir şey olsa bile yapmıyor.

Nefsi de umûmiyetle kötü şeyleri istiyor. Yan gelip yatmak istiyor bir kere, çalışmayı istemiyor. Halbuki, toplumların ilerlemesi çalışmayla; çocuğun başarı kazanması çalışmayla, sınıfı geçmesi çalışmayla... Annenin, babanın, ailenin reisinin,

İlgililerinin, sorumlularının para kazanmaları için çalışmaları lâzım! Herkesin çalışması lâzım! Evdeki hanımın da ev hanımı olarak çalışması lâzım! Akşama kadar çalışmazsa; yemek pişirilecek, oda toplanacak, çamaşırlar yıkanacak, ütülenecek, sökükler dikilecek... vs.

Çalışma çok önemli bir faaliyet ve hayatı ayakta tutan bir şey. Nefis çalışmak istemiyor. Ne istiyor?.. Eğlence istiyor, yatmak istiyor, uyku istiyor, keyf istiyor, zevk istiyor... Nefis böyle şeyler istiyor. Demek ki, nefis pek kanunlara manunlara aldırılmıyor, anayasa babayasa dinlemiyor. Demek ki, kaytarmağa çalışıyor. Demek ki, iyi bir varlık değil nefis...

Sonra, kendisi rahat etsin de başkaları yorulursa yorulsun, üzülsün. “Herkes bana hürmet etsin, hizmet etsin!” diyor. Halbuki, insanlar tarağın dişleri gibi Allah’ın indinde eşit kimseler. Ancak müttakî olanları, günahattan sakınanları, ince düşüncelileri, zarifleri, edeplileri Allah indinde kıymetli... Ötekiler kıymetsiz. Rütbeye, makama, omuz kalabalığına bakmıyor Cenâb-ı Hak; kalplerin temizliğine bakıyor. Bir oduncu Yunus Emre evliyâ oluyor da, nice nice melikler, hükümdarlar, padişahlar, başkanlar cehennemlik olabiliyor, Firavun gibi.

Şimdi, insana bu kötülükleri emreden nefis... Kötülükleri emrettiği de, Kur’an-ı Kerim’de bir âyet-i kerimeyle, Yusuf Sûresi’nde izah ediliyor.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm:

إِنَّ النَّفْسَ لَأَمَّارَةٌ بِالسُّوءِ إِلَّا مَا رَحِمَ رَبِّي

(يوسف: ٥٣)

(Inne'n-nefse leemmâretün bi's-sûi illâ mâ rahime rabbî) [Muhakkak ki nefis, insana kötülüğü çok çok emredicidir; ancak Rabbimin korudukları müstesnâ...] (Yusuf, 12/53)

Nefis terbiye edilmezse, kötülükleri emreden bir varlık... Nefis terbiye kabul eden bir varlık. İnsanoğlu terbiye kabul eden bir varlık. Çocuk eğitilirse, iyi bir aile terbiyesi görürse, iyi bir mektep tahsili görürse, iyi hocaların elinde iyi bilgileri alırsa, çok yüksek bir insan olur.

Zâten çok yüksek insanları incelediğimiz zaman görüyoruz ki, onu yetiştiren hocalar çok yüksek, kıymetli insanlarmış. “Tabii, öyle hocaların, böyle talebeleri olur.” diyoruz. Bu işin doğal olarak böyle olduğunu herkes kabul ediyor.

Nefis terbiye kabul ediyor ama, terbiye edilmeden de insanlar hayatını bitirip, dünyaya gâfil gelip, âhirete gâfil göçüp gidebiliyor. Hiç dünyayı anlamamış olarak, hayatı anlamamış olarak, hayattaki görevini anlamamış olarak, Allah'ı tanıyamamış olarak, gâfil olarak, kâfir olarak, zâlim olarak, fâsık olarak, günahkâr olarak, suçlu olarak, borçlu olarak göçüp gidiyor.

İşte bu nefis niye terbiye edilmiyor?.. Çünkü nefsin terbiye edilmesi gerektiğini bilen insanlar az... Eskiden bizim kendi örfümüz, töremiz, tarihimiz, medeniyetimizde, kendi dünyamızda, nefsin insanlara kötü şeyleri emrettiği, insanın içinden kötü şeylerin geldiğini, bunun terbiye edilmesi gerektiğini çok iyi biliyorlardı. Yunus Emreler, Mevlânâlar, Eşrefoğlu Rûmîler, İbrâhim Hakkı Hazretleri, Abdül'ehad-ı Nûrî Hazretleri, İsmâil Hakkı Bursevî Hazretleri, İbrâhim Hakkı Erzurûmî Hazretleri; mübâreklerin bütün kitaplarında hep:

“—Aman nefis terbiye edilmelidir, terbiye edilmezse fenâ olur.” diye bildirilmiş.

Nefis terbiye edilmediği zaman insanı mahvettiği, perişan ettiği Kur'an-ı Kerim'de de zaten bildiriyor. Bu iç terbiyesine önem vermişler. Çok zarif, çok kâmil, çok ârif, çok mübarek, çok sevimli, asırlar boyu insanların başının tâcı olmuş, gönlünün tahtına kurulmuş mübarek insanlar, bu nefis terbiyesini görmüş insanlar...

Ama Yirminci Yüzyıl'a geliyoruz; çağdaş bir dünya, alet edevat, vasıtalar ilerlemiş, insanlar denizlerde, denizlerin altında, havalarda geziyorlar, uzaya gidiyorlar... Ama nefis terbiyesi yok!.. Nefis terbiyesini yapmıyor. Onun için, bakıyorsunuz; adam şunu olmuş, bunu olmuş; ama nefsi terbiye edilmediği için, etrafı kasıp kavuruyor, kan kusturuyor, zulümler yapıyor. Bencil diyorsunuz, sadist diyorsunuz, kaprisli diyorsunuz. Bunlar ne demek?.. Nefsi

terbiye olmamış demek, nefsi kusurlu demek... Nefsi hastalıklı, hastalıkları tedavi edilmemiş demek. Birçok kimse bilmiyor.

Şimdi ben bakıyorum, adam abdest alıyor... Ayaklarına bakıyorum, takunyayı giydiği zaman camide ve sâirede; veyahut abdest almış, camide namaz kılarken yanında görüyorsun. Tırnaklarına bakıyorum... Ben cildiye mütehassısı değilim, deri hastalıkları mütehassısı değilim ama, “Başa gelen hekim” derler. Biliyorum ki o tırnakta hastalık var. O onun hastalık olduğunun farkında değil...

“—Ayağım çatladı, tırnağım işte böyle eğildi.” diyor. Halbuki mantar var, hastalık var, bilmiyor.

İşte bu nefsin hastalıkları da, bu çağda, bu devirde maalesef bilinmiyor. Hattâ nefis hastalandırılıyor, amansız hastalıklara düşürülüyor. Nefsin nefsânî arzuları körükleniyor, nefis kuvvetleniyor. Küçük bir solucan gibi olan nefis, kocaman bir ejderha oluyor. Çin masallarındaki yedi başlı ejderha gibi, kimsenin baş edemediği bir ejderha oluyor. Milletleri batırıyor, milletleri birbirine düşürüyor. Harpler ettirtiyor, insanlar kestirtiyor, milyonları mahvediyor.

Son Balkan savaşlarını, Kosova’yı, Bosna’yı düşünün, Balkan- ları düşünün!.. Bir takım insanların sadist dediğimiz, sadizm dediğimiz duygularından, bâtıl isteklerinden, onların körüklen- mesinden, insanlık ne kadar

zarar görüyor. İnsanlar topluca öldürülüyor; katliamlar, toplu mezarlar, facialar meydana geliyor.

İşte bu neden?.. Nefis putuna tapıyor, nefsin arzusunun peşinde koşuyor insanlar... Nefsin hasta olduğunu bilemiyor ve nefsin hastalığının hastanesini bilemiyor. Terbiye edilmesi gerektiğini bilemiyor.

Küçücük çocuk, nefsi kabartılarak yetişiyor; çikolata, şeker, helva, tatlı, tuzlu, oyuncak... Oda dolusu oyuncak var, hâlâ oyuncak ister. Her geçtiği yerde, her gördüğü şeyi ister çocuk. Nefsinin isteğinin, yâni hevâ-yı nefsinin yerine getirilmesine çocuk alıştırılıyor, büyüyor. Çünkü tatlı, sevimli filân diye. İlkokul çağına geliyor, ortaokula geliyor, liseye geliyor... Artık orada annesini, babasını dinlememeye başlıyor. Annesi işin farkına varıyor:

“—Çocuk söz dinlemiyor!” diyor.

Dinlemez, çünkü sen onun her istediğini yaptın, çocuğunun nefsi kabardı, kuvvetlendi. Çocuk artık o nefsi yenebilecek durumda değil! Yâni aklıyla, senin nasihatınle, doğruyu göstermenle, doğruyu anlayıp da onu tutacak durumda değil. Artık çocuk anasını, babasını dinlemiyor. Evde üzüntüler, sokakta üzüntüler, mektepte üzüntüler, toplumda üzüntüler, felâketler, facialar oluyor.

Bu hep, hevâ-yı nefse tâbî olunmasından; peşinde koşulan arzuların bir put gibi, bir ilâh gibi sözünün dinlenilmesinden; emrine, sanki Allah'ın emrine itaat edilirmiş gibi itaat edilmesinden kaynaklanıyor.

Bu hadis-i şerif ne demek istiyor, bizlere, biz müslümanlara?..

“—Bu nefis bir put gibidir. Bir bâtil tanrı gibidir. Bunun

arzularını tutmak, arzularının peşinde koşturmak, bu puta tapmak gibidir. Aman hâ, buna kapılmayın! Aklınızı hâkim kılın, vicdânınızı terbiye edin, akıl gözüyle gerçekleri görün! Nefsiniz istemese bile, tembellense bile, siz aklınızın dediğini, vicdanınızın dediğini yapın!” demek istiyor. Nefsin terbiye edilmediği zaman, bir tehlikeli düşman olabileceğini, çok kuvvetli bir düşman olacağını belirtiyor.

Onun için aziz ve muhterem kardeşlerim, çocuklarınızın terbiyesini kendi hayat tecrübenize dayanarak, küçüklükten başlatın!

“—Çocuğum, yavrucuğum, ben seni çok seviyorum ama, her şeyi alamayız, almamız doğru olmaz.”

“—Çok istiyorum baba!.. İlle isterim, ağlarım. İki gözüm iki çeşme ağlarım, bangır bangır bağırırım, tepinirim, hoplarım, zıplarım...”

“—Bak yavrucuğum, öyle yapmak doğru değil. Yâni, bir isteği yaptırmak için böyle ağlamak, bağırmak ayıp. Öyle yapma!.. Paramız bu kadar; bunu verirsek, sonra şuraya paramız kalmaz! Şu kadar para alıyoruz. Bak baban

sabah erkenden gidiyor çalışmaya, akşam geliyor. Sen de ona yardımcı ol, biraz sabret! Bak her çocuk senin sahip olduğun oyuncaklara sahip değil. Senin yediklerini yiyemeyen çocuklar da var... Bak Afrika'daki çocuklar, nasıl aç kalmışlar zavallılar... Nasıl sinekler gözlerine konuyor, nasıl ölecek gibi olmuşlar; gördün mü? Haydi onlara da biraz yemek ayıralım, onlara da yardım gönderelim yavrum!" falan diye, nefsinin arzusunu yenmesini küçükten yavaş yavaş öğreteceğiz.

Ramazan'da öğreniyoruz nefsimizin arzularının karşısına çıkmayı, yememeyi, içmemeyi, arzuları yapmamayı... İslâm bunu öğretiyor. Böylece nefesine hakim, arzularına hakim bilge insanlar yetiştiriyor İslâm dini. Bunun kıymetini bilmek lâzım! Bunu unutmamak lâzım! Nefsin düşman olduğunu, terbiye edilmediği zaman çok zararlı olabileceğini unutmamak lâzım! Terbiyesine önem vermek lâzım!

Nefislerimizi nasıl terbiye ederiz? Nerede terbiye ederiz? Ne usullerle terbiye ederiz?.. Hastalıkları nasıl geçiririz? İlaçlar nerede satılır, nasıl yapılır, nasıl kullanılır?.. Bunları alim hocalara, bilge hocalara sorup, ona göre onları uygulamak lâzım!..

Bu konuda tarihte meşhur olmuş zâtların, mübâreklerin kitaplarını okumak lâzım! Onların tavsiyelerini dinlemek lâzım!.. Ve ona göre Allah'ın rızasını kazanmak lâzım! Bir hadis-i şerif bu.

b.Allah Rızası İçin Fedâkârlık

İkinci hadis-i şerif, İbn-i Ömer RA tarafından rivayet edilmiş. Râvîsi Hazret-i Ömer'in oğlu Abdullah... Ebû Nuaym İsfahânî ve

İbn-i Asâkir (Rh.A) kitaplarına yazmışlar. Buyuruyor ki, Peygamber SAS Efendimiz:²

مَا تَرَكَ عَبْدُ اللَّهِ أَمْرًا لَا يَتْرُكُهُ إِلَّا لِلَّهِ إِلَّا عَوَّضَهُ اللَّهُ
مِنْهُ مَا هُوَ خَيْرٌ لَهُ مِنْهُ فِي دِينِهِ وَدُنْيَاهُ
(حل. کر. عن ابن عمر)

RE. 373/12 (*Mâ tereke abdün li'llâhi ermen, lâ yetrukühû illâ li'llâh, illâ avvadahu'llâhu minhü, mâ hüve hayrun lehü minhü, fî dînihî ve dünyâhu.*)

Bu da yine yukarıdaki konuyla ilgili bir hadis-i şerif oldu. Arka arkaya denk geldi aynı sayfada. Diyor ki, Efendimiz SAS: (*Mâ tereke abdün li'llâhi emren*) “Allah’ın bir kulu, Allah rızası için bir şeyi, bir işi, yapacağı bir davranışı terk etmez; (*lâ yetrukühû illâ li'llâhi*) terk ediyorsa, sırf Allah rızası için terk eder. Öyle yapmışsa, yapmak üzere olduğu bir şeyden, sırf Allah rızası

² Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.II, s.196; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.66, no:6206; Abdullah ibn-i Ömer RA’dan.

Lafız farkıyla: İbn-i Ebi'd-Dünyâ, *Vera'*, c.I, s.55, no:42; Abdullah ibn-i Mübârek, *Zühd*, c.I, s.10, no:36; Übey ibn-i Kâ'b RA’dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.772, no:7287; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.1196, no:2199; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XVIII, s.485, no:19963.

için vaz geçmişse... ‘Ben bunu yaparsam Allah kızar, gazab eder. Yapmayayım da, Allah sevsin!’ deyip, Allah rızası için kötü bir şeyi yapmaktan vazgeçmişse bir kul; (*illâ avvadahu’llâhu minhü, mâ hüve hayrun lehu minhü*) Allah ona, o terk ettiği işten daha hayırlısını mutlaka nasib eder. (*Fî dînihî ve dünyâhu*) Dini konusunda da, dünya hayatı konusunda da daha hayırlı olanı nasib eder.”

Biz hayatta çeşitli olaylarla karşılaşırız. Meselâ; Karşımızdaki bir adam, ters bir iş yaptı.

“—Böyle yapmaması lâzım, çok yanlış, ayıp... Hem kanunlara aykırı, hem örfe aykırı, hem terbiyeye aykırı... Ben buna ne yapayım şimdi?.. Ben de ona şöyle yapayım da iyice bir canı yansın, anlasın!” filan diye düşünüyorum.

Sonra da diyorum ki:

“—Öyle yaparsam, kızdığım için yapmış olacağım. En iyisi ben onu Allah rızası için yapmayayım, sabredeyim.” diyorum, o adama bir kötü karşılık vermekten vaz geçiyorum meselâ.

O adam söğüp sayıyor, benim zararına bir şey yapıyor. Ben de Allah rızası için vaz geçiyorum. Fitne çıkmasın, kavga büyümesin, onun seviyesine düşmüş olmayayım.” diye vaz geçiyorum. “Ama o öyle yapmasaydı, orada o işi yapacaktım, faydam olacaktı. Onun yüzünden yapmıyorum.”

Ne oluyor?.. Ben Allah rızası için, Allah'ın beni sevmesini, gazab etmemesini düşünerek, yapacağım işi yapmaktan vazgeçtiğim için, Allah bana hem dînim bakımından, hem dünyam bakımından daha hayırlı bir kapı açar. Sevdiği için...

“—Mâdem ki sen benim hatırım için bu işi yapmaktan vazgeçtin; o halde ben de seni hem dünya, hem ahirete yararlı, faydalı bir şeyle karşılaştırayım!” diye yardımcı olur, başka daha güzelini nasib eder.

Şair demiş ki:³

Bir kapıyı bend ederse, bin kapıyı eyler güşâd!

Ne demek?.. “Allah bir kapıyı kapatırsa bir kuluna, bin tane başka kapı açar.”

³ Şemsî'ye (Şemseddin-i Sivâsî Hz.) ait şiirin tamamı:

*Izdırâbı terk et ey dil, Hakk'ı dâim eyle yâd,
Sakınıp ihsânı abd-i âciz ile olma şâd,
Erişip lütf-i Hüdâ, bir gün olursun ber-murâd;
Geldi bir pîr-i Hüdâ, bu beyti kıldı güşe-i yâd;
Bir kapıyı bend ederse, bin kapı eyler küşâd;
Hazret-i Allah'tır mâlik ü fâtihu'l-ebvâb!*

*Kul eğer ihsânını kat' eylese, çekme elem;
Ol dahî muhtâcî bâbı Zül-atâ vü Zül-ikrâm.
Bağlanıp bâbı Hüdâ'ya, koma dilde gam u hemm;
Vird edin subh u mesâ bu beyti, gel sen dem bedem.
Bir kapıyı bend ederse, bin kapı eyler küşâd;
Hazret-i Allah'tır mâlik ü fâtihu'l-ebvâb!*

*Rızık için efkâra düşüp, Şemsîyâ etme telâş,
Çün mukadderden ziyâde olamaz, etme savaş;
Sây ile mümkün değildir hâsılı aklı meâş;
Sen tevekkül ile bâbı Hakk'a teslîm eyle baş;
Bir kapıyı bend ederse, bin kapı eyler küşâd;
Hazret-i Allah'tır mâlik ü fâtihu'l-ebvâb!*

Cenâb-ı Hak *Müfettihi'l-ebvâb*'dır, kapılar açıcıdır, imkânlar yaratıcıdır; lütuflar edicidir, fırsatlar vericidir, seçenekleri yığar önüne; birini kapatırsa, bin kapıyı açar.

Çünkü o kapıdan gitmeyi kul, Allah rızası için durdurdu. Gidecekti ama, vazgeçti, gitmedi. Allah-u Teâlâ Hazretleri ona daha iyisini nasib eder.

Bu nedir?.. Bizim ana kuralımız nedir?.. İyi bir müslümanın, olgun bir insanın ana kuralı nedir?.. Yaptığı iyi bir şeyi, yaparsa Allah rızası için yapmak; yapmayacaksa Allah rızası için yapmamak... Yapılmaması Allah'ın rızasına uygunsu yapmamak; yapılması gerekiyorsa, zahmetli olsa da yapmak... Yapılmaması biraz insanın zorlanmasına sebep olacaksa bile, yapılmaması hayırlıysa, onu yapmamak... Allah rızası için, böyle biraz fedâkârlık göstererek, rızayı kazanacak tarafı tercih etmek.

إِلٰهِي أَنْتَ مَقْصُودِي وَرِضَاكَ مَطْلُوبِي

“*İlâhî ente maksûdî ve rıdâke matlûbî*” diyerek, Allah böyle yaparsam sever diyerek, böyle bir şeyi yaptı mı, o zaman Cenâb-ı Hak ona daha hayırlısını ihsân eder. Daha güzel bir kapı açar. Hem dînî bakımdan, hem dünyadaki maddi şeyi bakımından daha hayırlısını ihsân eder.

Meselâ; günahlı iş yerinde bir iş imkânı çıktı. Kendisine denildi ki:

“—Gel, sen bu yerde çalış, sana şu kadar para, dolgun maaş!..”

“—İyi ama, o senin söylediğin iş dînen yasak, günah!”

“—Canım işte Yirminci Yüzyıl, bilmem ne...”

“—Yirminci Yüzyıl ama, günahlar topluma ve insana, aileye, bedene ve ruha, dünyaya ve ahirete zararlı. Cenâb-ı Hak, insanlar mutlu olsun diye emirler vermiş; kötülükler olmasın diye yasaklar koymuş. Emri de güzel, yasağı da güzel!.. Yasağı isabetli, emri de isabetli, hikmetli... Hepsi güzel. Onun için, ben o işi kabul edemeyeceğim! Maaşı dolgun ama, teşekkür ederim, ben o işi yapamam. Ben o işe girersem ibadetimi yapamayacağım, bir sürü günahla karşılaşacağım, haram olan bir şeyleri yapmak zorunda kalacağım. Yok, ben o işi yapmam!” dedi, dolgun maaşı terk etti.

Konu komşu:

“—Yâhu, kaç aydır sen işsizdin, işte sana güzel bir iş çıktı, şimdi sen bunu tepiyorsun!” dediler.

“—Tepmek istemezdim ama günahlı, dinimiz bakımından mahzurlu. Ondan kabul etmedim.” dedi.

Hah, işte bak Allah'ın rızasını kazanmak için fedâkârlık yaptı. Şimdi Cenâb-ı Hak ona öyle güzel bir kapı açar ki, o ondan çok daha hayırlı olur. İlk başta bir fedakârlık yapıyor. Zarara uğruyor gibi görüldüğü halde, sonra Cenâb-ı Hakk'ın açtığı o yolda, o iş ona daha hayırlı

olur. Hem dünyası bakımından daha kârlı olur, hem de ahireti bakımından sevaplı olur. Hem dünyada yüzü güler, hem ahirette yüzü güler.

O halde ne yapmalıyız?.. Önümüze çıkan işleri, günlük hayatımızda karşılaştığımız olayları düşüneceğiz, hep Cenâb-ı Hakk'ın rızasını kazanacak şekilde davranacağız. Kulun rızası değil, kulun alkışı, halkın beğenmesi, reklam, şöhret, şan, oy, vs. değil; neyi düşüneceğiz?.. Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin rızasını düşüneceğiz. Rızasına uygunsa, yapacağız; değilse, yapmayacağız.

İşte bizim:

إِلٰهِي أَنْتَ مَقْصُودِي وَرِضَاكَ مَطْلُوبِي

(*İlâhî ente maksûdî ve rıdâke matlûbî*) dediğimiz bu... “Yâ Rabbi, benim amacım, gâyetem sana ermektir. Benim her yaptığım iş, senin rızanı kazanmak içindir. Ben senin rızanı istiyorum!” demiş oluyoruz bu sözümüzle.

Bu hadis-i şerif de, “Allah’ın rızasını kazanmak için, gerekirse fedâkârlık yapın, kötü şeyleri terk edin! Allah hayırlısını nasib eder, hayırlı kapı açar.” demiş oluyor bize...

c. Peygamber SAS’e Uymak

Üçüncü bir hadis-i şerifle sohbetimi tamamlayayım. Çünkü sözün fazlası yorabilir konuşanı da, dinleyeni de...

Hazret-i Aişe-i Sıddîka Validemiz rivayet etmiş. İmam Buhârî ve Müslim’de ve Ahmed ibn-i Hanbel’de kaydedilmiş. *Rahmetu’llâhi aleyhim ecmaîn*, Allah şefaathine erdirsin, büyük zâtlar bunlar... Buyurmuş ki Peygamber SAS Efendimiz:⁴

مَا بَالُ أَقْوَامٍ يَتَنَزَّهُونَ عَنِ الشَّيْءِ أَوْضَعُهُ فَوَاللَّهِ
إِنِّي لَأَعْلَمُهُم بِاللَّهِ وَأَشَدَّهُم لَهُ خَشِيَةً
(حم.م.خ. عن عائشة)

RE. 373/2 (*Mâ bâlü akvâmin yetenezzezhûne ani’ş-şey’i asnauhû, feva’llâhi innîlea’lemühüm bi’llâhi, ve eşeddühüm lehû haşyeh.*)

Diyor ki Efendimiz SAS konuşmasında:

(*Mâ bâlü akvâmin yetenezzezhûne ani’ş-şey’i asnauhû*) “Ne oluyor birtakım insanlara ki, benim yaptığım bir şeyi yapmaktan kaçınıyorlar, çekiniyorlar?.. ‘Ay öyle şey olur mu?’ filan diye yapmak istemiyorlar. Benim yaptığım bir şeyi yapmaktan kendilerini geri çekiyorlar.

⁴ Buhârî, *Sahîh*, c.V, s.2263, no:5750; Müslim, *Sahîh*, c.IV, s.1829, no:2356; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.VI, s.45, no:24226; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.III, s.256, no:2021; Buhârî, *Edebü’l-Müfred*, c.I, s.156, no:436; Ebû Ya’lâ, *Müsned*, c.VIII, s.310, no:4910; Beyhakî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.III, s.139, no:5198; Neseî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.VI, s.67, no:10063; İshak ibn-i Râhaveyh, *Müsned*, c.III, s.818, no:1458; Temmâmü’r-Râzî, *Fevâid*, c.I, s.229, no:554; Hz. Aişe RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.III, s.69, no:5320; *Keşfü’l-Hafâ*, c.II, s.1718, no:2721;

Câmiü’l-Ehâdîs, c.XVIII, s.461, no:19899.

Yapmak doğru değil sanarak, geri çekiyorlar. Benim yaptığım bir şeyden böyle kaçınıyorlar; ne oluyor bunlara?..” Eğer onların çekineceği, doğru olmayan bir şey olsa, ben yapmazdım. Yapıyorum mâdem, o zaman niye tereddüt ediyorlar?..

(*Feva'llâhi*) “Allah’a yeminler olsun ki, (*innî*) muhakkak ki ben, (*lea'lemühüm bi'llâhi*) Allah’ı onların en iyi bileniyim!” Tabii, Peygamberimiz Allah’ı bilenlerin en yükseği, en bilgisi... Yâni ümmetinden bir fert mi iyi bilecek Allah’ı; Peygamber-i Zîşanımız mı?.. “Allah’ın neyi sevdiğini, neye gazab ettiğini; kulun ne yapmasından hoşlandığını, ne yapmasından hoşlanmadığını en iyi bilenim, çok daha iyi bilirim. Yâni, yapılmayacak bir şey olsaydı, ben yapmazdım. Mâdem yapıyorum, niye ondan çekiniyorlar? Çekinmesinler!” mânasına.

(*Ve eşeddühüm lehû haşyeten*) “Ve Allah’tan onların en çok korkanıyım. Haşyetullah, havfullah bakımından en şiddetli olanı benim. En çok ona dikkat edeni, Allah’tan en çok korkanıyım. Ne sanıyorlar kendilerini onlar da, benim yaptığımdan çekiniyorlar?” buyurdu diyor, Hazret-i Aişe Anamız. Peygamber Efendimiz’in böyle söylediğini naklediyor.

Bu sözlerin sebebi nedir?.. Ashab-ı kiramdan bazı kimseler, iyi niyetlerle dindarlık olsun Allah daha çok sevsin bizi diye, doğal olan birtakım şeyleri yapmaktan kaçınmaya karar verdiler. Meselâ, bunlardan bir tanesi dedi ki:

“—Ben bütün ömrüm boyunca hiç evlenmeyeceğim! Çünkü evlenirsem hanım olacak, çoluk çocuk olacak onlara bakma telaşı olacak; Allah’a ibadeti tam yapamam. Ben hiç evlenmeyeceğim, hattâ kendimi hadım edeceğim; yâni evlenemez duruma getireceğim, iğdiş edeceğim. Artık hep Allah’a ibadetle meşgul olacağım!” dedi.

Bir tanesi böyle düşündü, yâni böyle olursa Allah daha çok sevecek sandı. Bir tanesi de dedi ki:

“—Böyle hep yiyoruz, içiyoruz, nefsimiz kabarıyor. Ben de bundan sonra bütün ömrümde her gün oruç tutacağım!”

Oruç tutunca tabii Allah sevap veriyor, biliyoruz, oruç tutmak güzel. Farz oruç var Ramazan’da... Ramazan’ın dışında Efendimiz’in tavsiye ettiği sünnet oruçlar, müstehab oruçlar var; sevaplı, güzel bir ibadet... Nefsin eğitilmesi bakımından, iradenin kuvvetlenmesi bakımından, hevâ-yı nefse uymamayı insanın başarmasının idmanı olduğu için.

Tabii oruç iyi ama, her gün oruç tutacakmış, öyle istiyor. Yâni o işi çok yaparsa, daha çok sevap alacak sanıyor, sanmış buna karar vermiş.

Bir tanesi de demiş ki:

“—Yatsıyı kıldıktan sonra, geceleri yatıyoruz, horul horul uyuyoruz; olmaz böyle!.. Peygamber Efendimiz, sabahlara kadar, ayakları şişinceye kadar hep ibadet etmiş... Ben bundan sonra geceleri hiç uyumayacağım, hep ibadet edeceğim!” Böyle diyenler olmuş.

Şimdi tabii dinde doğallık, tabiîlik, yâni insanın hilkatine, fıtratına uygun emirler var, İslâm dininde aşırılık yok, insanın doğal yaratılışına, hilkatine aykırı emirler yok... İnsanı Cenâb-ı Hak nasıl yaratmışsa, onları yapması tabiî. İnsan temiz olarak doğuyor, günahsız olarak doğuyor. Bazı dinler doğuştan günahlı sayıyor insanı; öyle bir şey yok...

İnsan mâsum olarak, hiçbir şey bilmeden, suç işlemeyen doğuyor. Zavallı bir âciz bebekçik olarak doğuyor, annesi babası büyütüyor. Şimdi insan mâsum olarak doğuyor. Ondan sonra, Allah onu yemek içmek ihtiyacıyla yaratmış, annesinin sütünü emmekten başlıyor, ondan sonra da çeşitli gıdaları yemeyi içmeyi öğreniyor, büyüyor. Hattâ yemek içmek için çalışmak, para kazanmak ihtiyacını duyuyor.

Demek ki yemek içmek, insanın günah olmayan tabî hakkı... Yâni, bunu tamamen kısıtlamak İslâm'da yok. Zaman zaman kısıtlamak sûretiyle nefsi terbiye etmek var ama, tamamen kısıtlamak doğaya, insanın yaratılışına aykırı olduğundan, İslâm böyle bir şeyi kabul etmiyor.

İbadette dosdoğru tam yolda yürümek; yâni aşırılıktan, ifrattan, tefritten uzak, tenkit edilecek bir şeye yanlışlığa sapmadan, dosdoğru, ölçülü, dengeli, tabiî yürümek İslâm'da esas... SAS Efendimiz de onu öğretmiş ve öyle yapmış.

Şimdi hiç yemek yemeyecek, hep oruç tutacak; olmaz! Bütün seneyi her gün oruç tutmak mekruh, doğru değil. Yâni, bazı günler yemek yiyecek, bazı günler yemeğe alışmışken yemeyecek de, nefsi terbiye olacak. Yâni, hep oruç tutmak doğru değil.

Geceyi de neden yaratmış Cenâb-ı Hak?.. Dünyayı dönmeyen bir gök cismi olarak yaratsaydı, aydınlık tarafında yaşayan bizlere hep gündüz olsaydı... Yâni böyle de olabilirdi. Bilmiyoruz yâni, Cenâb-ı Hak her şeye kâdir. Niye böyle dünyayı dönen, geceli gündüzlü yaratmış?..

وَجَعَلْنَا نَوْمَكُمْ سُبَاتًا وَجَعَلْنَا اللَّيْلَ لِبَاسًا
وَجَعَلْنَا النَّهَارَ مَعَاشًا

(النِّبَأُ: ۹-۱۱)

(*Ve cealnâ nevmeküm sübâtâ. Ve cealne'l-leyle libâsâ. Ve cealne'n-nehâra meaşâ.*) [Uykunuzu bir dinlenme yaptık. Geceyi bir örtü yaptık. Gündüzü de çalışıp kazanma zamanı kıldık.] (Nebe', 78/9-11) buyruluyor.

Geceleyin insanın dinlenme durumu var. Ve gece uykusu, gündüz başka zamanda uyumaya da benzemiyor. Yâni, bir insan gece çalışıyor da, gündüz uyumak zorunda kalıyorsa; onun o uykusu da gece uykusu gibi olmuyor. Bunların hepsinin ince ince ilâhî hesapları, hikmetleri var. Uyuyacak elbette... Uykusu geliyor bazen, insan uyuyup kalıyor. Bazen oturduğu yerde

uyuyup kalıyor. Uykuyu böyle düşman gibi görmek de uygun değil. Evet, tamamen uykuya esir olup da, horul horul bütün gününü uykuyla geçirmek de doğru değil.

Tabii, uykuyu da yenebilmeyi de öğrenmek için, dinimiz, yatsıdan sonra erken yatıp teheccüde kalkmayı tavsiye etmiş. Sabah namazı erken vakitte, camiye gelmeyi tavsiye etmiş.

Ama Peygamber Efendimiz buna mukâbil, bir de öğleden önce *kaylûle* denilen bir öğle uykusunu da tavsiye etmiş. O denk geliyor işte. Gecenin o erken kalkmasından, vücudun ihtiyacı olan dinlenme yarım kalmıyor; onunla dengeleniyor, daha dinç oluyor insan. Uzun ömürlü oluyor, sağlıklı oluyor, başı dinç oluyor. Akşama yorgun, böyle başı şişmiş olmuyor. “Ne dediğini anlayamadım, kusura bakma, yorgunum!” filân diyecek duruma düşmüyor.

Şimdi böyle aşırı hareket edenlere karşı Efendimiz bu hadis-i şerifi buyurmuş oluyor. Yâni:

“—Birtakım insanlara ne oluyor ki benim yapmakta olduğum şeylerden çekiniyorlar, yapmıyorlar. Allah’a yemin ederim ki, ben onların Allah’ı en iyi bileniyim ve Allah’tan en çok korkanlarıyım. Elbette en doğru olanı, en sevaplı olanı ben yaparım! Benim yaptığım en sevaplıdır.” demek.

Bu neyi gösteriyor? Bizim Peygamber Efendimiz'in sünnetini öğrenmemiz gerektiğini gösteriyor. Çünkü insanın aklı, “Böyle işi daha iyi yapacağım!” derken, işi bozabilir.

İlacın bile bir miktarı vardır. *Dozaj* diyorsunuz siz, ben demiyorum. Müessir maddesinin, etkin maddesinin miktarı vardır. Ondan fazlasını koyduğun zaman, ilaç kötü tesir eder, zararlı olur. Üzerinde yazılıdır. Hapı fazla alırsan zararlı olur.

İnsan sağlık kazansın diye yapılmış olan bazı ilaçları, bazıları hepsini birden içiyor, yirmi tane hapı içiyor... Neden, okulda – mektepte yâni affedersiniz– öğretmeni derse kaldırmış, o da bilememiş; zayıf not almış, üzülmüş. Eve gelince yirmi tane uyku hapını birden alıyor; haydiii, çocuk ölüyor. Veya ölecek duruma geliyor. Hastaneye kaldırılıyor, midesi yıkanıyor. Hap yuttu, şifalı bir şeyi yuttu... Şifalı bir şeyi yuttu ama, şifa getirecek miktardan fazlasını yuttu. “Yirmi tanesini birden yutmak olmaz hocam!” der doktor.

İşte onun gibi ibadetlerin de ölçüsü vardır. İnsanın da, gününün saatlerinde yapacağı çeşitli işler vardır. Hepsini yapmak güzel... Yâni bir babanın, çoluk çocuğuna helâl rızık kazanmak için işe gitmesi ve kazanması, o da bir sevaplı bir şey; o da bir cihad gibi bir sevap... Çünkü çoluk çocuğuna, kimseye muhtaç olmasın diye yiyecek, giyecek, geçim parası kazanmak için çalışır. O da güzel bir şey... Kadının sabahtan kalkıp bazı işlere girişmesi, koşturması güzel bir şey...

Çalışmak lâzım! Çalışmak lâzım olunca, dinlenmek de lâzım! Ondan sonra arada, vücudun ihtiyacı olan gıdayı almak lâzım! Uykuyu uyumak lâzım, ziyâretler lâzım! Kur'an öğrenmek, ilim öğrenmek için vakit ayırmak lâzım!.. Yâni çeşitli faaliyetler var. Binaen aleyh, bu sebeplerden dolayı, ibadetlere de bir miktar ayrılacak ama, öteki faaliyetler de ihmal edilmeyecek.

Biliyorsunuz, mekteplerde çocukların gördükleri çeşitli dersler vardır.

“—Niye çeşitli dersler görüyorlar, bir dersi görsünler, bitsin!..”

“—Hayır! Bu bilgilerin hepsi lâzım da onun için...”

Hayatta da hep ibadet etsin... Hayır, zâten insan Allah'a bilerek, Allah'ın rızasını düşünerek, ne yaparsa ibadet olur. Çalışması ibadet olur, uykusu ibadet olur, yemesi ibadet olur, her şeyi ibadet olur... İslâm, hayatı Allah'ın rızasına göre geçirme yoludur. Yoksa bir kenara çekilme yolu değildir.

Topluma küsüp sırtını dönmek değildir. Dağ başlarına gidip, mağaralara girmek değildir. Topluma hizmet etmektir, insanlara faydalı çalışmalar yapmaktır. Hayır üretmektir. Kazanmaktır, kazandığını yemektir, yedirmektir, gönül almaktır, dua kazanmaktır. Çok şeyler var...

İslâm'ın bu tarafını biz anlatıyoruz. Büyükle-
rimiz anlatıyor, Yunus Emre anlatmış, Mevlâna
anlatmış... Yâni, dinimizi iyi bilen ermiş kişiler,
dini iyice hazmetmiş olan, dinde derinleşmiş
olan fakih ve alimler, bunları güzelce anlatmış
ama; bazı insanlar bilmeyip yanlışlıklara, aşırı-
lıklara gidebiliyor. İşte alimin kıymeti burada
ortaya çıkıyor.

Alim yanlış bir şeyi, başkalarının doğru sandığı
bir şeyi bilir, onların karşısına çıkar: “Hayır, siz
yanlış yapıyorsunuz, öyle yapmayın!” der. Bir
yanlışlığı, bir bid'atı engeller, doğru yolu gösterir.
Ama böyle insanı kendi haline bırakırsan, “Ben
Allah'ın rızasını kazanacağım!” derken, işi gücü
bırakır. “İbadet ediyorum, sevap kazanıyorum.”
sanır, ihmallerinden dolayı hattâ vebâl yüklenir.
Yanlışlıklara düşebilir.

İşte bu, dinimizin ne kadar güzel olduğunu;
Peygamber SAS Efendimiz'in insanlara ne kadar
tabî bir tarzda, aşırılıktan uzak bir tarzda, şöyle
düşünceli, hikmetli güzel bir tarzda yaşamasını
tavsiye ettiğini gösteriyor.

Tabii, bu sözlerin altında ne var?..

“—Bak ben Peygamber olduğum halde
evleniyorum, çoluk çocuğum var. Siz de
evlenmekten kaçınmayın!.. Bazıları çünkü ben
evlenmeyeceğim demişler.

İşte görüyorsunuz, ben günün bazı saatlerinde uyuyorum, siz de uyuyun! İşte görüyorsunuz ben bazı günler oruç tutuyorum, bazı günler tutmuyorum... Siz de böyle yapın, aşırılığa kaçmayın!”

Peki aşırılığa kaçmayacağım da, en ölçülü, en güzel, yâni optimum diyorlar. Yâni maksimum var, minimum var, optimum var. Yâni, en yüksek miktarda mı yapalım, en az miktarda mı yapalım, yoksa en uygun şekilde mi yapalım?..

En uygun şekilde yapmak uygun... Çünkü bazen bir şeyin çoğu da zararlı olur, azı da zararlı olur. İşin muhtelif taraflarını, çeşitli yönlerini düşünüp, en uygun seçeneği seçmek, optimum çözümü, yâni en uygun çözümü bulmamız lâzım!

“—En uygun çözüm nedir İslâmî yaşamda... Allah’ın en sevdiği en uygun yaşam tarzı nedir?..”

Peygamber Efendimiz’in sünnetinin çizdiği hayat tarzıdır.

Onun için, Efendimiz’in sünnetini öğrenelim, yolundan gidelim! Hem Peygamber Efendimiz’in rızasını kazanmış oluruz, duasını almış oluruz; hem de Allah-u Teâlâ Hazretleri’nin rızasını bu yoldan kazanacağımız için elde etmiş oluruz.

Sonumuz, dünyamız, âhiretimiz, işte görüyorsunuz sadece âhiret değil, dünyamız ve âhiretimiz mâmur olur, hayırlı olur. Tarih boyunca bizim büyüklerimiz, dedelerimiz, müridlerimiz, böyle davrandıkları için, hem dünyaları iyi olmuş, hem âhiretleri...

Hem Allah dünyada izzet vermiş, devlet vermiş, şevket vermiş, nimet vermiş, mevki makam vermiş, toprak vermiş, arazi vermiş, ülkeler fethedilmiş. Hem de evliyâullah, sevap kazanmışlar, cennete de gitmişler. Hem dünya, hem âhirette hasenâta, iyiliklere ermişler, iki cihan saadetini elde etmişler.

Biz şimdi Allah'ın emirlerini tutmayınca hayatı yaşama reçetesini uygulamamış oluyoruz, çeşitli hastalıklara düşmüş oluyoruz, toplum olarak, kişi olarak, hükümet olarak, dünyanın ahâlisi olarak, çeşitli zulümler, haksızlıklar, kötülükler oluyor. Yâni, insanların en uygun yaşama reçetesi İslâm'dır.

Herkesin İslâm'ın bu güzel ahkâmını öğrenip, ona göre yaşaması lâzım! Hele hele müslümanların, İslâm'ın güzelliğini en iyi bilip de, iyi müslüman olmaları gerekiyor.

Bir de hepinizden ricâ ediyorum: İslâm'ın güzelliğini herkese anlatın da, herkes bu güzellikleri öğrensin, herkesin yaşamı güzel olsun!

Herkesin dünya ve âhireti mutlu olsun... Lütfen İslâm'ı tanıtmaya, anlatmaya öğretmeye var gücünüzle çalışın! Çoluk çocuğumuzdan, akrabamızdan, çevremizden başlayıp, bütün dünyaya İslâm'ı anlatalım!.. Cümle cihan halkı Allah'ın sevgili kulları olsun ve hepsi mutlu olsunlar, cennete girsinler, ebedi saadete nâil olsunlar.

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâhi ve berekâtühû, aziz ve sevgili izleyiciler ve dinleyiciler!..

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

21. 04. 2000 - AVUSTRALYA

[Bütün CUMA SOHBETLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

SERVER
Kürsü